

Broj: 01-408/22
Podgorica, 15.07.2022.godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) nakon završenog ispitnog postupka po pritužbi XY daje

MIŠLJENJE

I UVOD

1. XY, iz Podgorice podnio pritužbu u vezi sa ostvarivanjem prava djeteta. U pritužbi je istakao: da sa W Q ima sina XY (2020); da već duže vrijeme ima problem sa djetetom, imajući u vidu da njegova majka ne vodi adekvatnu bigu o djetetu, da konzumira alkohol, te da je dijete dobijalo opekotine zbog nebrige; da se obraćao Centru za socijalni rad, kako bi ih upoznao o tome; da je 2020. godine iniciran postupak kod nadležnog suda – Osnovnog suda u Podgorici, radi povjeravanja djeteta, koji nosi posl. oznaku P.br. 5072/20 i koji se po njegovom mišljenju neopravdano odugovlači; da je predmet kod sudije XX; da je u dva navrata predlagao donošenje privremene mjere o povjeravanju djeteta njemu do okončanja parnice, ali da ista nije donijeta; da ostvaruje povremene kontakte sa djetetom; da se nedavno dogodilo da ga je W zvala da preuzme dijete iz vrtića i da ostane kod njega, što je učinio, a iste večeri komšinica pored bivše supruge pozvala ga da saopšti da se iz stana gdje živi W, (a koja je ranije prijavljivala nasilja koje je čula) čuje vika, da W brutalno tuče njenog sina iz prvog braka mal X, a o čemu postoji i audio zapis, a obaviještena je policija; da je trenutno njihov zajednički sin X. kod njega, da je takođe potrebno zaštititi i mal. Z.; da smatra da je potrebno promptno reagovati zbog porodičnog nasilja i zaštite djece, kako mal. X. tako i Z, naročito imajući u vidu novonastale okolnosti.

II POSTUPANJE ZAŠTITNIKA

2. Povodom navedene pritužbe, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenja od JU Centra za socijalni rad Podgorica i Osnovnog suda u Podgorici.

3. JU Centar za socijalni rad Podgorica u svom izjašnjenju br.103-131-10763/22, između ostalog, navodi: da je porodica na evidenciji Centra od 25.11.2020. godine, kada se otac – podnosilac pritužbe obratio zbog problema sa vanbračnom suprugom W X Q; da je krajem jula 2021. godine, promijenjena voditeljka slučaja; da je od strane Osnovnog suda u Podgorici pred kojim se vodi postupak radi vršenja roditeljskog prava zatraženo se roditelji podvrgnu psihijatrijsko-psihološkom tretmanu; da je Centar majci i ocu uveo nadzor nad vršenjem roditeljskog prava kom je predviđeno da roditelji, između ostalog, posjećuju tretmane kod psihologa ili psihijatra; da su postupali povodom prijave opekotina mal. X. i o tome u ranijem predmetu Zaštitnika izvjestili; da je u dijelu prijave nasilja od 8.06.2022. godine Centar nakon saznanja o mogućem nasilju nad mal. Z.Z. sinom iz prethodnog braka W Q; da je ista proslijeđena nadležnom centru bezbjednosti, da je

obavljena terenska posjeta kojom se nije ustanovila nepravilnost; da je dijete negirao situacije nasilja iz prijave, kao i majka; a o ishodu postupka kod Centra bezbjednosti nijesu obaviješteni; da je 21.06.2022. godine održana konferencija slučaja kojoj nijesu prisustvovali predstavnici CB Podgorica, dok su predstavnici zdravstvene ustanove i predškolske ustanove, naveli da nijesu primjetili naznake da je maloljetni X. zanemaren ili zlostavljan; da se 21.06.2022. godine majka nije pojavila u terminu predviđenom za primopredaju djeteta radi kontakta sa ocem, nakon čega je majka upozorena o posledicama kršenja privremene mjere; da je 23.06.2022. godine primopredaji djeteta ocu, prisustvovali službenici Centra, i tri policijska službenika, kada je došlo do međusobnih optuživanja između roditelja mal. X.; da je prilikom vraćanja djeteta takođe vršen savjerodavni rad i posredovanje između roditelja u cilju snižavanja tenzija; da je o svemu navedenom voditeljka slučaja uredno obavijestila Osnovni sud i postupajuću sudiju XX; da s obzirom na navedeno organ starateljstva nastavlja sa praćenjem porodice.

4. Osnovni sud u Podgorici u izjašnjenju IV-1 br. 24/22 između ostalog, ističe se: da iz spisa predmeta P.br.5072/20 utvrđuje se da je u toku postupak u predmetnoj pravnoj stvari po tužbi X Y protiv tužene W Q, radi vršenja roditeljskog prava; da je u predmetu održano više ročišta na kojima je sproveden dokazni postupak; da je 14.10.2021. godine donijeto rješenje o određivanju privremene mjere kojom je uređen način održavanja ličnih odnosa oca i djeteta mal. X. X.Y; da je 21.06.2022. godine donijeto rješenje kojim se odbija predlog za izmjenom privremene mjere kojom je traženo da se mal. XYu odredi privremeni smještaj i boravak kod tužioca te se uredi način održavanja kontakta sa majkom; da je naredno ročište zakazano za 28.06.2022. godine; da je predsjednica suda analizirajući predmet našla da su navodi iz pritužbe koji se odnose na rad Suda neosnovani, te da cijeneći izjašnjenje postupajuće sudije o načinu postupanja, činjenicu da je postupak u toku te se sprovede dokazi, da je 14.10.2021. godine donijeta odluka o privremenoj mjeri o regulisanju kontakata djeteta i oca, koja se mjera izvršava u kontinuitetu, to predsjednica suda nalazi da je postupajuća sudija u svemu postupala u skladu sa Ustavom i zakonom i da nijesu povrijeđena prava i interesi djeteta te se ne može raditi o odugovlačenju postupka. Napominje se da je na ročištu od 26.05.2022. godine, punomoćnica tužioca podnijela predlog za ograničenje roditeljskog prava tužene kao majke nad mal. X., te da je sudija u izjašnjenju istakla da će se na narednom ročištu odlučiti i o sprovođenju preostalih dokaza da bi sud mogao na zakonit način da odluči o predlogu za ograničenje roditeljskog prava koji je podnijet.

5. U usmenom razgovoru sa predstavnikom Institucije Zaštitnika, podnosioc pritužbe je istakao da je ročište koje je trebalo biti održano, 28.06.2022. godine odloženo za 23.09.2022. godine, te da on ostvaruje lične odnose sa sinom po privremenoj mjeri, a da smatra postupak pred sudom radi vršenja roditeljskog prava u cjelosti dugo traje, od februara 2020. godine¹.

III UTVRĐENE ČINJENICE

6. Iz pritužbe, dobijenih izjašnjenja i dostavljene dokumentacije proizilazi:

- da podnosilac pritužbe XY iz zajednice sa W Q, ima sina X.Y (2020), a da W ima još jedno dijete iz prvog braka – Z Z (10);
- da je pred Osnovnim sudom u Podgorici 2020. godine pokrenuo postupak radi vršenja roditeljskog prava nad mal. djetetom, koji nosi poslovnu oznaku P.br. 5027/20;
- da je u predmetu održano nekoliko ročišta na kojima je sproveden dokazni postupak te je donijeta odluka o privremenoj mjeri o kontaktima djeteta i oca 14.10.2021. godine i kontakti se ostvaruju uz asistenciju Centra za socijalni rad Podgorica;
- da je otac u više navrata obavještavao organ starateljstva da majka ne vodi adekvatnu brigu o mal. X;

---

¹ Službena zabilješka br 408-22

- da je u maju 2022. godine podnosilac pritužbe podnio predlog Osnovnom sudu u Podgorici za ograničenje roditeljskog prava majke nad mal. X.;
- da je Centar preduzimao aktivnosti po obraćanju oca, kao i samoinicijativno (posjete) u cilju zaštite prava i najboljeg interesa djeteta, kao i posredovanja u komunikaciji djeteta i oca, kao i da je uveo nadzor nad vršenjem roditeljskog prava kojim je predivio da roditelji između ostalog, posjećuju tretmane psihologa ili psihijatra;
- da su po prijavi nasilja nad bratom po majci mal. X. - mal. Z.Z. predstavnici Centra za socijalni rad Podgorica preduzeli radnje – terenska posjeta, savjetodavni rad, obavještenje policije;
- da je 21.06.2022. godine održana konferencija slučaja uz prisustvo predstavnika zdravstvene ustanove i obrazovno vaspitne ustanove koju pohađa mal. X Y;
- da Centar za socijalni rad Podgorica prati porodicu Y – X Q.

IV Relevantni propisi

7. Ustav Crne Gore („Sl. list CG“ br. 1/2007), određeno je:

„Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom. (čl. 32)

Dijete uživa prava i slobode primjerno njegovom uzrastu i zrelosti.

Djetetu se jemči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja ili zloupotrebe.“(Član 74)

8. Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda utvrđeno je:

«Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj odgovornosti protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.»(Čl. 6 stav 1)

Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

„Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.“ (čl. 8)

9. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere. (Član 3 stav 1 i 2)

Države-potpisnice će se truditi što više mogu da osiguraju priznanje principa da oba roditelja u osnovi imaju zajedničku odgovornost za podizanje i razvitak djeteta. Roditelji ili, ako je takav slučaj, zakonski staratelji, snose prvenstvenu odgovornost za podizanje i razvitak djeteta. Njihova osnovna briga će biti najbolji djetetovi interesi. (čl. 18/1 i1)

10. Porodičnim zakonom („Sl list CG“ br. 1/07 i 54/16 76/20), propisano je:

Država je dužna da poštuje i unapređuje prava djeteta i preduzima potrebne mjere za zaštitu djeteta od zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i diskriminacije.

Svako je dužan da obavijesti centar za socijalni rad (u daljem tekstu: organ starateljstva) o povredi prava djeteta za koju sazna.

Mjere kojima se zadire u porodični život dopuštene su samo ako se zaštita članova porodice ne može obezbijediti na manje restriktivan način, pružanjem usluga socijalne i dječje zaštite.

U ostvarivanju, unapređivanju i zaštiti prava djeteta nadležni organi, ustanove, javne službe i pojedinci dužni su da međusobno saraduju.” (član 5 stav 3-6))

Poslove starateljstva vrši organ starateljstva. (član 9/2)

Za pružanje stručne pomoći i zaštite prava i interesa djeteta i ostalih članova porodice, za rješavanje sporova između članova porodice, kao i u svim slučajevima poremećenih porodičnih odnosa nadležan je organ starateljstva, sud i lice ovlašćeno za posredovanje. (čl. 14)

Dijete ima pravo da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi.

Pravo djeteta da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi može biti ograničeno samo sudskom odlukom kada je to u najboljem interesu djeteta.

Sud može donijeti odluku o ograničavanju prava djeteta da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi ako postoje razlozi za ograničenje ili lišenje roditeljskog prava ili u slučaju nasilja u porodici. (čl. 63)

Dijete ima pravo na najbolje moguće životne uslove za svoj pravilan i potpun fizički, psihički i emocionalni razvoj, u skladu sa svojim razvojnim potrebama. (čl. 64)

Roditeljsko staranje podrazumijeva odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i unapređenja ličnih i imovinskih prava i dobrobiti djeteta i obuhvata čuvanje, podizanje, vaspitanje, obrazovanje, zastupanje, izdržavanje, kao i upravljanje i raspolaganje imovinom djeteta.

Roditelji su dužni da roditeljsko staranje vrše u najboljem interesu djeteta, u skladu sa njegovim razvojnim potrebama i mogućnostima. (čl. 69 stav 1 i 2)

Roditelji imaju pravo i dužnost da čuvaju i podižu dijete tako što će se oni lično starati o njegovom životu, razvoju i zdravlju. (čl 70/1)

Roditelji imaju pravo i dužnost da sa djetetom razvijaju odnos zasnovan na ljubavi, povjerenju i uzajamnom poštovanju i da dijete usmjeravaju ka usvajanju onih vrijednosti koje imaju univerzalni karakter. (čl. 71)

Organ starateljstva dužan je da roditeljima pruža odgovarajuće oblike pomoći i podrške i preduzima potrebne mjere radi zaštite prava i najboljeg interesa djeteta, a na osnovu neposrednog saznanja ili obavještenja.

Organi pravosuđa, drugi organi, medicinska, obrazovna i druga ustanova, nevladina organizacija i građani dužni su da obavijeste organ starateljstva čim saznaju da roditelj nije u mogućnosti da vrši roditeljsko

pravo. (čl. 80, st.1,2)

Kad je roditeljima potrebna trajnija pomoć i usmjeravanje u vršenju roditeljskih prava i dužnosti ili je neophodno neposredno praćenje stanja i uslova u kojima dijete živi, organ starateljstva određuje nadzor nad vršenjem roditeljskog prava u pogledu djece ili u pogledu pojedinog djeteta. Odlukom o nadzoru organ starateljstva utvrdiće program nadzora i odrediti lice koje će pratiti razvoj djeteta, kontrolisati postupke roditelja, podnositi periodične izvještaje organu starateljstva i preduzimati druge mjere u interesu djeteta. (član 82)

11. Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (čl. 41/1)

V Zaključna ocjena

12. Na osnovu utvrđenih činjenica u ispitnom postupku, proizilazi da je u porodici Y – Q, narušen odnos između bivših partnera, koji imaju zajedničkog sina X. (2020.g.).

Sa situacijom u porodici od novembra 2020. godine upoznat je Centar za socijalni rad Podgorica, koji je sa roditeljima savjetodavno radio na prevazileženju konflikata, kao i u cilju zaštite prava i najboljeg interesa djeteta.

13. Zapaža se da se od 2020. godine, pred Osnovnim sudom u Podgorici vodi postupak po tužbi podnosioca pritužbe radi vršenja roditeljskog prava, da je održan veliki broj ročišta na kojima je sproveden dokazni postupak, te je u oktobru 2021. godine radi zaštite najboljeg interesa mal.

Djeteta i prava na kontakt sa roditeljem, donijeto rješenje o određivanju privremene mjere kojom je uređen način održavanja kontakta djeteta – mal. X. i njegovog oca. Zapaža se da je Sud odbio predlog podnosioca pritužbe za izmjenom privremene mjere koji je u međuvremenu podnio. Takođe podnosilac pritužbe je podnio u maju 2022 godine predlog za ograničenje roditeljskog prava majke o kojem će Sud, kako je istakao, odlučiti po sprovođenju određenih preostalih dokaza. Predmetni postupak je u toku, a naredno ročište zakazano za 23.09.2022. godine.

14. Cijeneći aktivnost suda, činjenicu da se u sudskom postupku sprovode određene radnje i mjere, te da je donešena privremena mjeru koja se izvršava, Zaštitnik u konkretnom slučaju nije mogao utvrditi da je u ovom trenutku, podnosiocu pritužbe, odnosno mal. djetetu povrijeđeno pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 32 Ustava Crne Gore i člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Međutim, uzimajući u obzir složenost predmeta u činjeničnom i pravnom smislu, te interes i značaj predmeta spora za mal. dijete kao i podnosioca pritužbe, te činjenicu da su porodični sporovi u vezi sa starateljstvom nad djecom hitni, Zaštitnik

UKAZUJE

Osnovnom sudu u Podgorici da u daljem toku postupka u predmetu P.br. 5072/20, u parnici radi vršenja roditeljskog prava nad mal. X. Y. isti sprovede u skladu sa načelom hitnosti postupaka koji se odnose na djecu.

15. Centar za socijalni rad Podgorica u konkretnom slučaju, preduzimao je i dalje preduzima aktivnosti i radi sa porodicom - savjetodavni rad sa roditeljima, obavlja terenske posjete i ustanovljen je nadzor nad vršenjem roditeljskog prava roditelja mal. X. Uspostavljena je saradnja sa nadležnim sudom u cilju izvršenja privremene mjere o kontaktima djeteta i oca, kao i o nasilju koje je podnosilac pritužbe u junu 2022. godine prijavio nad mal. Z. Z., bratom po majci mal. X.. Takođe održana je tzv. konferencija slučaja u cilju rješenja ovog predmeta imajući u vidu probleme koji se javljaju i na koje, između ostalog ukazuje i podnosilac pritužbe.

16. Osnovni princip UN Konvencije o pravima djeteta (član 3) obavezuje države članice da se u svim aktivnostima i postupcima, koji se tiču djece, rukovode najboljim interesom djeteta. Države potpisnice Konvencije obvezuju se primjenom načela zaštite najboljeg interesa da će odgovarajućim mjerama osigurati takvu zaštitu djeteta kakva mu je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, staratelja ili drugih osoba koje su za dijete odgovorne. Prema međunarodnim i nacionalnim propisima obavezu posebne zaštite i neuskraćivanja prava djeteta imaju svi, od države, preko organa do roditelja. Stoga, poremećeni odnosi ili konflikti koji postoje između bivših vanbračnih partnera i njihovi suprotstavljeni interesi ne smiju biti nikako ispred prava i interesa djeteta.

Imajući u vidu navedeno, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta

Preporučuje

JU CENTRU ZA SOCIJALNI RAD PODGORICA:

- da nastavi i intenzivira rad sa porodicom Y – Q - savjetodavni rad sa oba roditelja X i W, te i dalje nadzire način vršenja roditeljskog prava nad djetetom X Y, ukoliko se ukaže potrebnim, preduzme raspoložive radnje i mjere u cilju zaštite njegovog prava i najboljeg interesa kao i njegovog brata po majci mal. Z.Z..

Centar je dužan da, u roku od 15 dana od dana prijema ovog Mišljenja, dostavi izvještaj Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- podnosiocu pritužbe
- Osnovni sud Podgorica
- JU Centar za socijalni rad Podgorica
- a/a